

VLOGA PREDSEDUJOČE DRŽAVE EU OB VEČJIH NESREČAH V TRETJIH DRŽAVAH

The role of the EU presiding state during major disasters in third countries

Domen Torkar* UDK 351.743:614.8(4:1-773)

Povzetek	Abstract
Mehanizem Skupnosti na področju civilne zaščite (mehanizem CZ) zagotavlja sodelovanje Skupnosti in držav članic ob večjih nesrečah ali ob neposredni nevarnosti nesreč. Naloga mehanizma CZ ob večji nesreči znotraj ali zunaj območja EU je podpora hitremu odzivu držav članic in usklajevanje evropske pomoči ob nesreči. Cilj delovanja mehanizma CZ je kar najučinkovitejša pomoč državi, ki je za pomoč zaprosila. Ob aktiviranju mehanizma CZ ima pomembno vlogo tudi država, ki predseduje Svetu EU. Naloge izhajajo iz pravnih podlag mehanizma in zajemajo politično in strateško usklajevanje evropskega odziva.	The Community Mechanism for Civil Protection (CP mechanism) ensures the cooperation of the Community and its Member States during major disasters or imminent threat of disasters. The task of the CP mechanism during a major disaster within or outside the EU is to support a quick response of the Member States and co-ordinate the European assistance during a disaster. The objective of the CP mechanism is to provide the most efficient assistance to the country that requested it. When the CP mechanism is activated, the presiding country of the Council of the EU plays an important role as well. The tasks derive from legal bases of the mechanism and include political or strategic coordination of the European response.

Uvod

Mehanizem Skupnosti na področju civilne zaščite (mehanizem CZ) je bil vzpostavljen leta 2001, ko je bila sprejeta *Odločba Sveta o vzpostavitvi Mehanizma Skupnosti za krepitev sodelovanja na področju civilne zaščite*. Z razvojem in na podlagi pridobljenih izkušenj ob večjih nesrečah je bila ta odločba Sveta v letu 2007 prenovljena. Namen mehanizma CZ je zagotoviti podporo državam članicam pri nujenju pomoči ob večjih nesrečah in izboljšati usklajevanje pomoči, da bi tako bolje zaščitili ljudi, premoženje in kulturno dediščino ob naravnih in drugih nesrečah znotraj ali zunaj EU.

V članku predstavljam način delovanja mehanizma CZ ob nesreči, vlogo predsedujoče države in izkušnje, ki jih je na tem področju Slovenija pridobila ob svojem predsedovanju v prvi polovici leta 2008.

Nekatere značilnosti mehanizma CZ

Mehanizem CZ je glavno orodje Skupnosti za izvedbo intervencij držav članic na področju civilne zaščite ob vseh vrstah nesreč znotraj ali zunaj EU. V mehanizmu CZ

poleg držav članic EU sodelujejo tudi države evropskega gospodarskega prostora; možnost sodelovanja imajo tudi države kandidatke, tako Hrvaška sodeluje od leta 2008, Makedonija pa je v procesu vključevanja.

Zmožljivosti mehanizma CZ za operativno delovanje

Mehanizem CZ vsebuje več ukrepov, med drugim:

- **Center za spremljanje in informiranje** (Monitoring and Information Centre – MIC, ki deluje pri Evropski komisiji, v Generalnem direktoratu za okolje, znotraj Direktorata A, pristojnega za komunikacije, pravne zadeve in civilno zaščito) spremlja dogajanje v svetu in ob večji nesreči in posebej, kadar prizadete države zaprosijo za pomoč, obvešča države članice. MIC je kontaktna točka mehanizma CZ in ob stalni dosegljivosti (24/7) zagotavlja operativno hrbtenico in informacijsko stičišče celotnemu mehanizmu CZ.
- **Skupni komunikacijski in informacijski sistem** (Common Emergency Communication and Information System – CECIS), ki predstavlja programsko orodje za komuniciranje med MIC in državami članicami. Sistem omogoča izmenjavo informacij o nesreči, informacij o zaprosilu prizadete države in informacij o pomoči, ki jo države članice nudijo prizadeti državi.
- **Ekipe za oceno stanja in/ali usklajevanje** ob posamezni nesreči ustanovi Komisija in jih napoti na prizadeto območje. Njihova naloga je ocena potreb

* Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova c. 61, Ljubljana, domen.torkar@urszr.si

prizadete države po zmogljivostih civilne zaščite ter pospešitev in usklajevanje zmogljivosti civilne zaščite na kraju samem ter vzdrževanje zveze s pristojnimi organizacijami države, ki je zaprosila za pomoč.

- Podpiranje držav članic pri dostopu do opreme in prevoznih sredstev ter zagotavljanje dodatnih prevoznih sredstev.

Ob večji nesreči MIC obvesti države članice o dogodku in če prizadeta država zaprosi za pomoč, to zaprosilo razpošljejo državam, ki sodelujejo v mehanizmu CZ. Če države pošljejo pomoč na prizadeto območje MIC, te podatke zbira in o tem obvešča države članice in evropske institucije.

Mehanizem CZ ob nesrečah v tretjih državah, t. j. v državah zunaj Evropske unije oziroma držav mehanizma CZ, deluje v okviru mehanizma Združenih narodov¹ (če v državi obstaja), ki imajo splošno usklajevano vlogo. V takih primerih mehanizem CZ predstavlja podporo sistemu Združenih narodov. Prav tako MIC tesno sodeluje tudi z drugimi organizacijskimi enotami v Evropski komisiji, kot sta Generalni direktorat za humanitarno pomoč (GD ECHO) in Generalni direktorat za zunanje zadeve (GD RELEX).

Pravna podlaga delovanja mehanizma CZ ob odzivu na nesrečo

Temelj delovanja mehanizma CZ ob odzivu na nesrečo je Odločba Sveta o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti na področju civilne zaščite (prenova) iz leta 2007. Ta odločba je nadomestila Odločbo Sveta o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti za pospeševanje okrepljenega sodelovanja na področju civilne zaščite iz leta 2001.

Namen prenove mehanizma CZ je bil predvsem doslednejše in učinkovitejše odzivanje EU ob nesrečah.² Prenova je bila pripravljena na podlagi izkušenj, ki jih je mehanizem CZ pridobil v obdobju od ustanovitve, ter izkušnje ob zadnjih velikih nesrečah, predvsem cunamija v JV Aziji konec leta 2004.

Odločba Sveta predvideva dva postopka delovanja mehanizma CZ. Ta delitev se nanaša na to, ali se je nesreča dogodila znotraj ali zunaj EU. Ob nesreči v državah članicah je prizadeta država sama odgovorna za vodenje intervencije in usklajevanje pomoči. Predsedujoča država v takem primeru nima vloge pri zagotavljanju povečevanja učinkovitosti pomoči.³

Drugače pa je v tretjih državah, če se izvaja intervencija v okviru mehanizma CZ.

Odločba iz leta 2007 je prinesla tudi nekatere novosti glede vloge predsedujoče države Svetu EU, predvsem pa je vlogo Evropske komisije in predsedujoče države natanč-

Slika 1. Dnevni bilten MIC
Figure 1. MIC Daily

neje opredelila. Vlogo operativnega usklajevanja skupne intervencije evropskih držav po prenovi izvaja Evropska komisija ali MIC. Predsedujoča država zagotavlja širšo oziroma politično in strateško usklajevanje s prizadeto državo, predvsem ob dogodkih, ko so zaradi velikosti nesreče vključene tudi druge institucije, na primer Svet EU ali Evropski parlament.

Uporaba mehanizma CZ v operacijah kriznega upravljanja

Mehanizem CZ se v operacije kriznega upravljanja iz okvirja skupne zunanje in varnostne politike (Pogodba o Evropski uniji, Naslov V), lahko vključi samo skladno z določili Skupne Deklaracije Sveta in Komisije glede uporabe mehanizma EU o CZ v kriznem upravljanju iz leta 2003. V praksi ta način še ni bil preizkušen.

Postopek delovanja/uporabe mehanizma CZ v operacijah kriznega upravljanja naj bi se v glavnem uporabljal

¹ Več o tem Torkar, Ujma 2007.

² Uvodna določba št. 1 Odločbe Sveta o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti na področju civilne zaščite z dne 8. 11. 2007.

³ 7. člen Odločba Sveta o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti na področju civilne zaščite z dne 8.11. 2007, in 5. člen Odločbe Sveta za krepitev sodelovanja na področju civilne zaščite, z dne 23.10.2001.

Uprava RS za zaščito in reševanje

Poročilo št. 186
Datum: 4. 6. 2008

Cilj	Koordinacijska skupina
Za	COIS, vodstvo URISZ
Vrsta sporočila	Dnevno poročilo za 5. junij

LEGENDA

- Zelen: zbiranje informacij o dogodku in posledicah (humanitarna intervencija)
- Oranžen: potrditev humanitarne intervencije
- Rdeč: javna varnost, da bi se preprečilo zahtevati humanitarne intervencije

I. Dogodek, pri katerem se najrajši aktiviral mehanizem skupnosti na področju civilne zaščite

Kitajsko-potreb Preko EU mehanizma (CECIS) in OZN (Virtual DBOCC) smo obveščeni o nujnem pomoči prizadeti državi.

Mjanmar-tropiki ciklon NARGIS Preko EU mehanizma (CECIS) in OZN (Virtual DBOCC) smo obveščeni o nujnem pomoči prizadeti državi.

II. Dogodek, ki bi lahko pripeljal do humanitarne intervencije

Javljeno preko GDACS je potekalo dva nova dogodka izredne stopnje (potresa v Indoneziji). Prišlo se je do nekaj dogodkov izredne stopnje (tipe: 36 potresov magnitude od 2,9 do 6,2 – Slatmonci otoki).

Naslednji dogodki so se na nivoju sistema odela ali izredne stopnje – po GDACS ali Virtual DBOCC:

Dogodek	Opis	Datum
Indijski potres NARGIS-08	Tri potresa s 10.000 mrtvih in 1,5 mio brez strehe nad glavo. Mehanizma pomoč v državo se vedno pripravi v splošnem obsegu in selektivno na področju izredne stopnje.	1. maj 2008
Potres v Indoneziji	Potres jakosti 6,9 v globini 10 km je prizadel provinco Banten na Kitajskem. Po podatkih OZNS je o potresu umrlo 10.000 ljudi, 18.000 jih je bilo ranjenih. 10 mio ljudi je bilo prekrivenih s svojih domov. Lokalnimi obsegi se vedno pripravljajo mehanizmi opreme in sprema za nastanek.	29. maj 2008
Potres v Indoneziji	Potres jakosti 6,9 v globini 61 km je prizadel provinco Tangerang v Indoneziji. Potres je prizadel 35 mrtvih, ranjenih pa je bilo 1000 ljudi. Povzročil je tudi požar in požarne poškodbe.	3. junij 2008

III. Stanje na območju EU

Svetstva je obvestila države EU, da je požar na severu pod nadzorom in da umrlo potencialno zaprosilo za pomoč lokal za gašenje požarov.

VI. Odprte aktivnosti

Spremljanje situacije v zvezi z nujnim pomoči Šumri in Kitajski.

VII. Razno

7

Pripravi: Domen Torkar

Slika 2. Dnevno poročilo dežurnega v koordinacijski skupini za usklajevanje

Figure 2. Daily report of the coordination group

ob nesreči, ki se zgodi na območju, kjer zaradi zaostre-nega notranjega položaja ali notranjih napetosti že poteka operacija kriznega upravljanja, ali pa se zaradi takih razmer razglasi ob intervenciji mehanizma CZ.

O načinu aktiviranja mehanizma CZ (po normalnem postopku ali po postopku uporabe mehanizma CZ v operaciji kriznega upravljanja) odloči predsedujoča država.

Operativno delovanje mehanizma CZ ob nesreči

Ob nesreči v državah članicah ali v tretjih državah lahko prizadeta država v primeru, kadar sama ne more zagotoviti nujnih reševalnih dejavnosti, zaprosi za pomoč druge države ali mednarodno skupnost preko mednarodnih organizacij, na primer OZN, ali preko skupnosti držav, kot je EU.

Ob večji nesreči, za katero se ocenjuje, da bi lahko presešla zmožnost odziva prizadete države, MIC pred-sedujoči državi takoj sporoči oceno položaja. Nasprotno lahko tudi predsedujoča država novico prva sporoči MIC. Dodatne informacije o dogodku in posledicah MIC zbira tudi ob podpori delegacije Evropske komisije v prizadeti

⁴ 8. člen Odločbe Sveta o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti na področju civilne zaščite z dne 8.11. 2007.

državi ali preko GD ECHO, GD RELEX ali agencij OZN in veleposlaništev držav članic. Predsedujoča država po potrebi vzpostavi stik s prizadeto državo.

Zaprosilo za pomoč lahko prizadete države članice razpo-šljejo preko sistema CECIS, tretje države, ki sistema CECIS nimajo, pa z uradnim pisnim zaprosilom na MIC.

Ob pridobitvi zaprosila za pomoč je naloga predsedujoče države, da nemudoma oceni, ali bo aktiviranje mehanizma krizno upravljanje, kakor ga določa naslova V Pogodbe o Evropski uniji – določbe o skupni zunanji in varnosti politiki, ali pa bo sprožen običajni postopek delovanja mehanizma CZ. Pri tej oceni je najpomembnejše varnostna situacija, saj bi lahko napotitev reševalnih enot na konfliktna območja dodatno ogrozila varnost pripadnikov reševalnih enot. Pri tej odločitvi sta pomembni predhodna pripravlje-nost in ustrezna organiziranost predsedujoče države, da je sposobna hitro reagirati in oceniti nastali položaj.

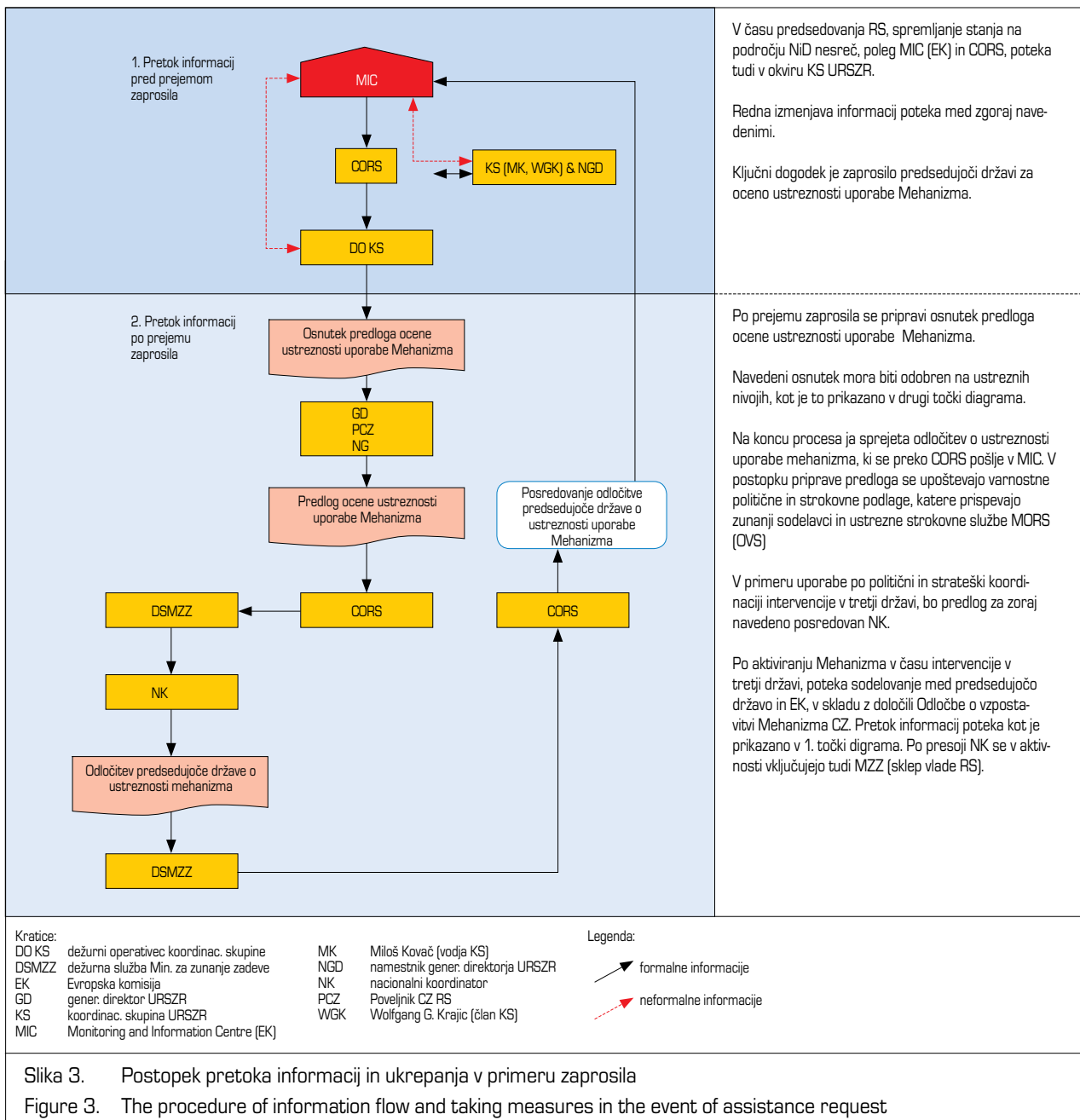
Po pridobitvi odločitve predsedujoče države MIC zaprosilo pošlje kontaktnim točkam držav članic. V Sloveniji je ta točka za stike Center za obveščanje Republike Slovenije. MIC zbira informacije o nesreči in o posledicah nesreče, o vrsti in nujnosti pomoči ter informacije redno pošilja državam članicam.

Ob nesreči v tretjih državah in teoretično tudi ob nekaterih večjih dogodkih znotraj EU lahko MIC na prizadeto področje napoti strokovno ekipo za oceno stanja in/ali za usklaje-vanje odziva na terenu.

Naloga strokovne ekipe je ocena stanja in posledic nesreče. Taka ocena se izvede predvsem glede potreb po reše-valnih enotah in potreb prizadetih prebivalcev za zagoto-vitev osnovnih pogojev za življenje. Ocena stanja in potreb na območju nesreče je neke vrste povratna informacija za usmerjanje mednarodne pomoči, s ciljem, da bi bila le-ta čim učinkovitejša in da bi dosegla tiste, ki jo najbolj potrebu-jejo. Druga naloga strokovnih skupin je usklajevanje inter-vencijskih ekip, njihovo zastopanje in vzdrževanje zveze s pristojnimi organi v prizadeti državi.

Člane strokovne ekipe izbere MIC na podlagi predlogov držav članic. Kljub pristojnosti MIC je izbira izvedena po posveto-vanju s predsedujočo državo in pogosto tudi z državo, ki je zaprosila za pomoč. MIC za delovanje skupine nudi logistično podporo, sredstva za komunikacijo in denarna sredstva. Člani skupine z Evropsko komisijo podpisujejo pogodbo o izvedbi naloge. Pri izbiri članstva je pomembno poznavanje okolja in jezika, kjer se je zgodila nesreča. Poleg tega so pomembna tudi znanja in izkušnje posameznih strokov-njakov za delovanje v nepredvidljivem okolju.

Naloga države, ki predseduje Svetu EU, ob nesrečah zunaj EU temeljijo na tesnem sodelovanju z Evropsko komisijo in MIC. Delitev pristojnosti obeh temelji na političnem in strateškem usklajevanju, ki ga izvaja predsedstvo, in na operativnem usklajevanju, ki ga izvaja Evropska komisija.⁴

Priprave za izvajanje nalog v času predsedovanja

V sklopu priprav na predsedovanje Republike Slovenije Svetu EU je Uprava RS za zaščito in reševanje v letu 2007 začela tudi s pripravami na naloge pri izvajanju političnega in strateškega usklajevanja intervencij mehanizma CZ v tretjih državah. Cilj priprav je bilo izvesti vse potrebne ukrepe za uspešno in učinkovito izvedbo nalog Republike Slovenije ob naravni ali drugi nesreči v tretji državi, skladno z mandatom, ki izhaja iz Odločbe Sveta o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti na področju civilne zaščite.

S tem namenom je strokovna skupina Sektorja za operative in organizacijske zadeve v URSZR pripravila predlog projekta, ki ga je nato odobrilo vodstvo URSZR.

Projekt je vseboval naslednje faze:

- opredelitev naloge na podlagi pravnih virov in sklepov vodstva URSZR;
- načrtovanje izvedbe naloge, ki je temeljila na evidentiranju vseh potrebnih aktivnosti za doseglo namena in cilja naloge do začetka predsedovanja;
- izvajanje naloge v času predsedovanja in
- zaključek izvajanja nalog, ki predvideva vključevanje izkušenj v nadaljnji razvoj sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Naloge v fazi opredelitve nalog in načrtovanje izvedbe naloge so bile predvsem:

- podrobnejša seznanitev s pravnimi viri za izvedbo naloge;
- povezava in podrobnejša seznanitev z dejavnostjo mehanizma CZ in predvsem z dejavnostjo MIC;

Slika 4. Poročilo o stanju ob potresu na Kitajskem
Figure 4. Situation report on the China earthquake

6. operativno sodelovanje z MIC v času, ko je mehanizem CZ aktiviran.

Naloge so člani skupine izvajali ob menjajočih dežurstvih. Dežurni v koordinacijski skupini je vsak dan izdajal dnevno poročilo. Dnevno poročilo je vsebovalo pregled stanja ob nesreči, kjer je trenutno aktiviran mehanizem CZ, krajši pregled dogodkov po svetu, kjer bi zaradi naravnih in drugih nesreč lahko nastala potreba po mednarodni reševalni ali humanitarni intervenciji ter informacije o večjih nesrečah na območju EU. Glavni viri dnevnega poročila so bila poročila EU ali OZN (VirtualOsocc na Reliefweb) za nesreče, kjer poteka mednarodna reševalna ali humanitarna intervencija in kjer je aktiviran tudi mehanizem CZ. Za dogodke, ki bi lahko privedli do aktiviranja mehanizma, je bil predvsem uporaben sistem GDACS (Global Disaster Alert Coordination Centre), ki zbira informacije o nesrečah po svetu in jih razvršča v rdeči, oranžni in zeleni alarm. Za dodatne informacije glede nesreče, kjer poteka mednarodna pomoč, ali kjer bi do nje lahko prišlo, je koordinacijska skupina uporabljala tudi različne druge dostopne vire, kakor so Reuters Alert, BBC in podobno.

- pridobitev izkušenj predhodnih aktiviranj mehanizma in izkušenj drugih držav med njihovim predsedovanjem;
- določitev nalog in pristojnosti posameznih državnih organov pri izvajanju političnega in strateškega usklajevanja;
- priprava postopka delovanja ob aktiviranju mehanizma CZ;
- sodelovanje z zunanjim strokovnjakom z mednarodnimi izkušnjami na področju mednarodne pomoči;
- imenovanje koordinacijske skupine za usklajevanje URSZR;
- priprava za delovanje v strokovni skupini EU za oceno stanja in/ali usklajevanje na terenu.

Za izvajanje operativnih nalog ob nesreči zunaj EU je bila na URSZR imenovana koordinacijska skupina za usklajevanje, ki jo je sestavljalo 11 strokovnjakov. Skupino so sestavljali delavci URSZR, zunanji pripadniki Civilne zaščite oziroma predstavniki reševalnih služb ter zunanji strokovnjak za področje usklajevanja mednarodne pomoči. Pri pripravah in v času izvedbe nalog je koordinacijska skupina tesno sodelovala s Centrom za obveščanje RS.

Naloge koordinacijske skupine za usklajevanje so bile:

1. spremljanje stanja na področju naravnih ali drugih nesreč,
2. vzdrževanje stalnega operativnega stika MIC,
3. priprava predloga za aktiviranje mehanizma CZ v primeru naravne ali druge nesreče,
4. priprava predloga za aktiviranje mehanizma CZ v primeru naravne ali druge nesreče, na območju, kjer poteka operacija kriznega upravljanja,
5. strokovna podpora na področju CZ v okviru političnega in strateškega usklajevanja, ki ga izvaja predsedujoča država,

Način delovanja Slovenije v primeru zaprosila evropske komisije za aktiviranje mehanizma

Dežurni v koordinacijski skupini je v primeru informacije o večji nesreči vzpostavil stik z operativcem v centru za spremljanje in informiranje (MIC) v Bruslju. Ta prvi stik je bil namenjen predvsem izmenjavi informacij o posledicah nesreče in o možnosti, da prizadeta država zaprosi za pomoč. Dežurni je o stanju obveščal vodjo koordinacijske skupine in vodstvo URSZR.

Ključni dogodek ob aktiviranju mehanizma je nastal, ko je država zaprosila za pomoč. Po usklajeni proceduri je vloga predsedujoče države predvsem ocena ustreznosti uporabe mehanizma in odločitev, da se lahko mehanizem aktivira ali da se uporabi v operaciji kriznega upravljanja. Pri pripravi te odločitve je bila najpomembnejša varnostna ocena stanja na prizadetem območju. Cilj te ocene se je izogniti zapletom, da bi bile evropske reševalne enote in strokovnjaki napoteni na področje, kjer obstajajo konfliktna razmere in kjer bi bila njihova varnost lahko dodatno ogrožena.

Pri izdelavi te ocene je bilo za koordinacijsko skupino ključnega pomena sodelovanje z Obveščevalno varnostno službo Ministrstva za obrambo, ki je v dogovorjenem času štirih ur lahko izdelala obširno varnostno in politično oceno območja, kjer se je zgodila nesreča in kamor bi države članice mehanizma napotile svoje reševalne enote in strokovnjake. Drug uporaben vir za pripravo ocene je bil sistem OZN, ki varnostno oceno razvršča v pet faz.

Slika 5. Prikaz pomoči Kitajski
Figure 5. Presentation of assistance to China

Na podlagi pridobljene varnostne ocene je koordinacijska skupina za usklajevanje pripravila predlog o načinu aktiviranja in uporabi mehanizma CZ. Usklajen predlog je bil nato prek Centra za obveščanje naslovljen na dežurno službo Ministrstva za zunanje zadeve, ki je predlog predložila imenovanemu nacionalnemu koordinatorju, ki je bil za to nalogo določen s sklepom Vlade RS. Nacionalni koordinator je sprejel odločitev o načinu aktiviranja in uporabi mehanizma CZ, ki je bila nato preko Centra za obveščanje RS naslovljena na MIC. To je bila glavna naloga predsedujoče države Svetu EU v postopkih pred aktiviranjem mehanizma CZ.

Kakor je bilo predhodno načrtovano, je celotni postopek Slovenija ob vsakokratnem aktiviranju izvedla v manj kakor štirih urah.

Druge naloge predsedujoče države so bile še sodelovanje pri odločitvi o napotitvi in sestavi ekipe za oceno stanja in/ali usklajevanje odziva ter sprotno izmenjavanje informacij o zagotavljanju pomoči.

Večje nesreče v času slovenskega predsedovanja

V času predsedovanja se je Slovenija soočala z naslednjimi naravnimi in drugimi nesrečami:

Dogodki, kjer je bil mehanizem CZ aktiviran

1. januar: **Potres v Kirgizistanu** magnitude 5,6 je zahteval preselitev najmanj 3.000 ljudi v začasna bivališča. Aktiviran je bil Mehanizem CZ. Slovenija je v strokovno skupino EU za oceno stanja in/ali usklajevanje prispevala svojega zunanjega strokovnjaka. Celotna evropska pomoč je obsegala šotore, grelce za šotore, odeje in drugo opremo za nastanitve. Slovenija je Kirgizistanu nudila denarno pomoč v višini 10.000 EUR.

Januar: **Poplave v Boliviji**, kjer so bile najbolj ogrožene ravninske pokrajine Cochabamba, Santa Cruz, Chuquisaca, La Paz in Beni. Poplave so s svojih domov pregnale več kakor 80.000 ljudi. Največje težave so imele lokalne oblasti pri zagotavljanju pitne vode. Mehanizem CZ je bil aktiviran in na prizadeto območje je bila napotena strokovna skupina EU za oceno stanja in/ali usklajevanje.

23. februar: **Poplave v Ekvadorju** so ogrozile 300.000 ljudi in razglašeno je bilo izredno stanje. Mehanizem CZ je bil aktiviran. Na prizadeto območje je bila napotena strokovna skupina EU za oceno stanja in/ali usklajevanje.

Maj: **Tropski ciklon v Mjanmaru** (Burma). Ogroženih je bilo okoli 1,9 milijona prebivalcev, okoli 101.000 mrtvih in še sredi junija okoli 220.000 pogošenih. Porušenih je

bila polovica hiš v Burmi. Mehanizem CZ je bil aktiviran. Pošiljanje pomoči je oteževala lokalna oblast, saj so pripadniki tujih reševalnih enot stežka pridobili vize za vstop v državo. Na prizadeto območje je bila napotena strokovna skupina EU za oceno stanja in/ali usklajevanje. Slovenija je prizadeti državi nudila denarno pomoč v višini 50.000 EUR.

6. maj: **Potres na Kitajskem** z magnitudo 7,8 je prizadel provinco Sečuan. Vlada Ljudske republike Kitajske je zaprosila za naslednjo pomoč: mobilne bolnišnice, zdravila in medicinsko opremo, statike, strokovnjake gradbene smeri za ocenjevanje škode na objektih, težko mehanizacijo za čiščenje cest, reševalna vozila, gasilska vozila in opremo, zaščitna oblačila za zaščito pred ognjem in vodo. Po podatkih z začetka junija je v potresih umrlo 69.000 ljudi, 17.000 jih še vedno pogrešajo. 15 milijonov ljudi je bilo evakuiranih s svojih domov. Skoraj 160.000 ljudi so evakuirali zaradi nevarnosti prebitja jeza na reki Tangjiastan v provinci Sečuan. Aktiviran je bil mehanizem CZ. Na prizadeto območje je bila napotena strokovna skupina EU za oceno stanja in/ali usklajevanje. Slovenija je prizadeti državi nudila denarno pomoč v višini 100.000 EUR in materialno pomoč za nastanitev v vrednosti 92.460 EUR.

Drugi dogodki v tretjih državah – spremljanje

Od decembra 2007 do aprila 2008: **Poplave na Sri Lanki** so zahtevale evakuacijo več kakor 170.000 ljudi. Prizadeta država ni zaprosila za pomoč in mehanizem CZ ni bil aktiviran.

Januar: **Poplave v Južni Afriki, Mozambiku in Zimbabveju** so prizadele več kakor 200.000 ljudi. Prizadete države niso zaprosile za pomoč in mehanizem CZ ni bil aktiviran.

4. februar: **Potres v DR Kongu in Ruandi** magnitude 6,1 je zahteval najmanj 60 smrtnih žrtev. Prizadeti državi nista zaprosila za pomoč in mehanizem CZ ni bil aktiviran.

6. februar: **Požar na turški ladji pred Rovnjem.** URSZR je bila v stiku s pristojnimi domačimi službami in s Hrvaško. Dežurni operativne skupine je o dogodku po telefonu obvestil MIC. Mehanizem CZ ni bil aktiviran.

Februar: **Ciklon Ivan** je prečil Madagaskar in ogrozil 250.000 ljudi, pri čemer jih je življenje izgubilo najmanj 26. Prizadeta država ni zaprosila za pomoč in mehanizem CZ ni bil aktiviran.

15. marec: **Eksplodzija v skladišču streliva v Albaniji.** Delno so bile izvedene priprave za aktiviranje mehanizma. Sprožen je bil tudi postopek napotitve slovenskega strokovnjaka v skupino EU za oceno stanja in/ali usklajevanje. Mehanizem CZ nato ni bil aktiviran in strokovna skupina ni bila napotena na območje nesreče.

April: **Tropski ciklon Nouguri** je pustošil ob obali južne Kitajske. Mehanizem CZ ni bil aktiviran.

22. junij: **Ciklon Fensen08** je na Filipinih prevrnil trajekt Princess of Star. Več kakor 700 ljudi brodoloma ni preživel. Prizadeta država ni zaprosila za pomoč in mehanizem CZ ni bil aktiviran. Kasneje so Filipini zaprosili EU za pomoč pri ocenitvi ogrožanja onesnaženja morja zaradi potopitve tankerja. Na področje je bila zato v juliju napotena strokovna skupina EU.

Večji dogodki znotraj EU

20. februarja smo prejeli informacijo o **motnjah v delovanju ameriškega satelita**, ki se je začel približevati Zemljini atmosferi. Satelit je bil težak 2300 kg in je bil velikosti avtobusa. Ob padcu na Zemljo bi lahko povzročil večjo škodo, zato so ga naslednji dan ZDA razstrelile.

14. februar: **Potres v Grčiji** z magnitudo 6,7 in popotresni sunek z magnitudo 6,0. Ni bilo podatkov o poškodovanih in gmotni škodi.

30. maj: **Gozdni požar na Švedskem.** Švedska reševalna agencija je preko sistema MIC poslala obvestilo, da predvideva možnost za zaprosilo za pomoč pri gašenju iz zraka. V naslednjih dneh je Švedska zaprosilo umaknila.

10. junij: **Potres v Grčiji** je povzročil dve smrtni žrtvi in 20 ranjenih. Mehanizem CZ ni bil aktiviran.

Sklepne misli

Slovenija se je mehanizmu CZ pridružila leta 2003 še kot država kandidatka za vstop v EU. Vse od svojega vstopa je znanja in vlogo v mehanizmu CZ nadgrajevala in povečevala. Hkrati s tem se je razvijal tudi mehanizem CZ, ki je na podlagi operativnih izkušenj uvajal nove rešitve in temu prilagajal tudi pravna in druga izhodišča za svoje naloge.

Predsedovanje Slovenije Svetu EU je bilo za Upravo RS za zaščito in reševanje vsekakor pomembna izkušnja in korak naprej v institucionalnem razvoju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v Sloveniji. Poleg delovanja v Svetu EU, predvsem v delovni skupini za civilno zaščito – PROCIV, je bila Slovenija v obdobju predsedovanja aktivna tudi v postopkih aktiviranja mehanizma CZ ob večjih nesrečah v tretjih državah.

V času priprav in izvajanja nalog predsedujoče države ob večji nesreči v tretji državi si je Slovenija pridobila nova znanja glede delovanja mednarodnega sistema pomoči, glede spremljanja nesreč po svetu, ocenjevanja posledic nesreč na ljudi in glede hitrega nudenja pomoči drugi državi.

Pridobljene izkušnje bodo prispevale, da bo Slovenija sposobna še hitreje in učinkoviteje ponuditi pomoč ob

nesrečah. Pridobljena znanja pa lahko koristijo tudi pri sprejemanju mednarodne pomoči v primeru večje nesreče v Sloveniji.

Slovenija je vsekakor postala bolj izkušena članica mehanizma CZ, ki bo lahko v prihodnje še z večjo odgovornostjo in smelostjo predlagala izboljšave in nove rešitve pri nadaljnjem razvijanju mehanizma CZ.

Viri in literatura

1. Odločba Sveta 2001/792/ES, Euratom z dne 23. oktobra 2001 o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti za pospeševanje okrepljenega sodelovanja na področju civilne zaščite.
2. Odločba Sveta 2007/779/EC, Euratom z dne 8. novembra 2007 o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti na področju civilne zaščite.
3. Skupna Deklaracija Sveta EU in Evropske komisije glede uporabe Mehanizma EU o CZ v Kriznem upravljanju z dne 17. 6. 2003.
4. Odločba Sveta o vzpostavitvi finančnega instrumenta za civilno zaščito z dne 5. marca 2007.
5. Billing, P., 2006. The EU's MIC in action. V: Crisis Response Journal, vol. 3/4 str 72.
6. Bucella, P., 2007. The new face of European civil protection. V: Crisis Response Journal, vol. 4/1 str 68.
7. URSZR, 2008. Postopki delovanja Koordinacijske skupine URSZR za podporo predsedovanju EU.
8. Informacije o mehanizmu EU o CZ, dostopne na <http://ec.europa.eu/environment/civil/>
9. Volaj, G., 2005. Izobraževanje in usposabljanje v okviru mehanizma Skupnosti za krepitev sodelovanja na področju civilne zaščite. V: Ujma 19, 2005, str. 238–242.
10. Torkar, D., 2007. Smernice INSARAG za pripravo in izvedbo mednarodnih reševalnih dejavnosti kot ključni element mehanizma Združenih narodov za pomoč ob nesrečah. V: Ujma 21, 2007, str. 196–206.